Lecția de desen

Portrete

EDITURA ALLFA

Benedict Rubbra

Lecția de desen: Portrete

Editorii seriei: David şi Brenda HERBERT

EDITURA ALLFA

Cuprins

Cum să începem 4

Proporţiile 6

Folosiţi creionul 9

Exerciţii 11

Poziţia voastră şi poziţia modelului vostru 12

Desenaţi întreaga formă 14

Lumina 16

Alegerea poziţiei 18

Profilul 20

Poziţia intermediară (semi-profil) şi poziţia frontală 22

Trăsături: ochii 24

Trăsături: gura 26

Trăsături: nasul 28

Exerciţii 29

Părul 30

Expresia 32

Autoportret 34

Copierea şi alte artificii 38

Caracteristicile raselor umane 41

Barba 43

Ochelarii 44

Portrete de grup 45

Portretul: pas cu pas 46

Cum să începem

Pentru a putea realiza portrete reuşite, va trebui să învăţaţi să desenaţi formele şi liniile importante, să priviţi, să înţelegeţi o formă ca întreg şi să descrieţi ceea ce vedeţi, cu ajutorul creionului. (În această carte se pune accent în special pe desenele în creion – majoritatea desenelor sunt făcute cu un creion 2B).

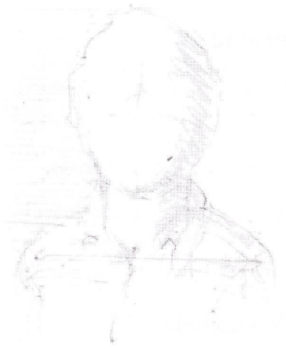

Pentru a putea desena o formă trebuie mai întâi să o înţelegeţi. De exemplu, aceste trei figuri pot fi desenate fără nici o dificultate.

– dar o formă mai complexă, cum este următoarea

este mai dificil de înţeles. Figurile şi formele trebuie să fie mai întâi analizate.

Prin urmare, primul lucru pe care trebuie să-l faceţi atunci când desenaţi un portret este să descoperiţi liniile şi formele pe care le puteţi înţelege cu uşurinţă.

Capul este un obiect tridimensional alcătuit din forme rotunde şi diferite planuri şi suprafeţe. Conturul pe care îl vedeţi nu este marginea unei figuri plate, ci limita percepţiei vizuale directe.

Nu faceţi greşeala, foarte des întâlnită, de a crede că veţi obţine un portret reuşit dacă desenaţi corect ochii, nasul şi gura. Formele care variază şi diferitele trăsături ale feţei, capului, părului şi pielii sunt cele care diferenţiază o persoană de cealaltă.

Alegeţi acele trăsături care vi se par *vouă* importante. Un portret trebuie să reflecte imaginea voastră despre o anumită persoană. Trăsăturile pe care le veţi include şi cele pe care nu le veţi include vor da viaţă unui portret.

Priviţi portretul de pe pagina următoare. Observaţi poziţia subiectului precum şi relaţia dintre cap şi umeri. Cele trei schiţe din stânga vă vor ajuta să înţelegeţi forma şi particularităţile subiectului.

1. Acest desen arată contrastul dintre poziţia dreaptă a capului şi a umerilor şi conturul simplificat al obrajilor şi al maxilarului precum şi umbrele abia schiţate din interiorul figurii. Trăsăturile caracteristice de bază ale subiectului sunt scoase în evidenţă cu ajutorul liniilor drepte şi al umbrelor.

2. O îngroşare inegală a liniilor poate altera calitatea formelor.

3. Un model al formei volumetrice a capului.

Proporţiile

Există câteva proporţii esenţiale. Dacă ştiţi care sunt acestea, veţi putea urmări cum şi când variază.

O imagine frontală poate fi împărţită în mai multe secţiuni, cu ajutorul unor linii verticale şi orizontale (a). În cazul unui cap obişnuit, distanţa dintre centrul ochiului drept şi centrul ochiului stâng este egală cu distanţa dintre rădăcina nasului şi gură. Vârful nasului (veţi observa o demarcaţie) se află la jumătatea distanţei dintre rădăcina nasului şi gură; această distanţă intră de şase ori vertical şi de patru ori orizontal în suprafaţa capului.

Între centrul pometilor, centrul urechii şi ceafă există o relaţie strânsă. Aceste trei puncte alcătuiesc o linie dreaptă, iar urechea este punctul de mijloc (b). Observaţi poziţia relativă a urechii faţă de cel mai de sus punct al capului şi cum profilul se împarte în şase părţi, cum apare în (a).

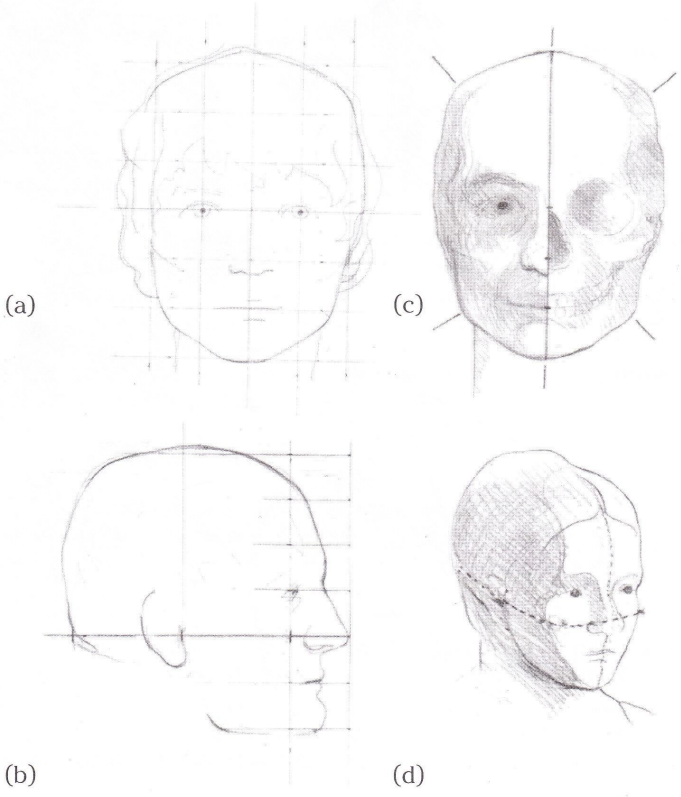

(a) (c)

(b) (d)

Observaţi locul în care principalele forme caracteristice îşi schimbă direcţia şi poziţiile relative ale acestor schimbări; şi modul în care formele frunţii, obrajilor şi maxilarului se topesc una în alta. Lăsaţi-vă ochii să alunece pe aceste forme. Încercaţi să înţelegeţi formele şi liniile caracteristice ale întregii figuri (c).

Priviţi cele două aspecte ale figurii, faţă şi spate, ca o singură formă tridimensională (d). Observaţi felul în care conturul obrajilor se repetă pe partea interioară, acolo unde tonurile se modifică. Acest contur reliefează formele feţei şi joacă un rol foarte important în realizarea unui portret.

Indiferent de poziţia capului, relaţia dintre obraz, ureche şi ceafă rămâne mereu constantă. Observaţi felul în care linia care uneşte aceste trei puncte îşi modifică poziţia, atunci când capul îşi modifică poziţia – privit din poziţia marcată „nivelul ochilor" pe diagramele a şi b. Observaţi poziţia sprâncenei faţă de poziţia urechii atunci când capul este aplecat în faţă (a) şi poziţia gurii faţă de ureche când acesta este aplecat pe spate (b).

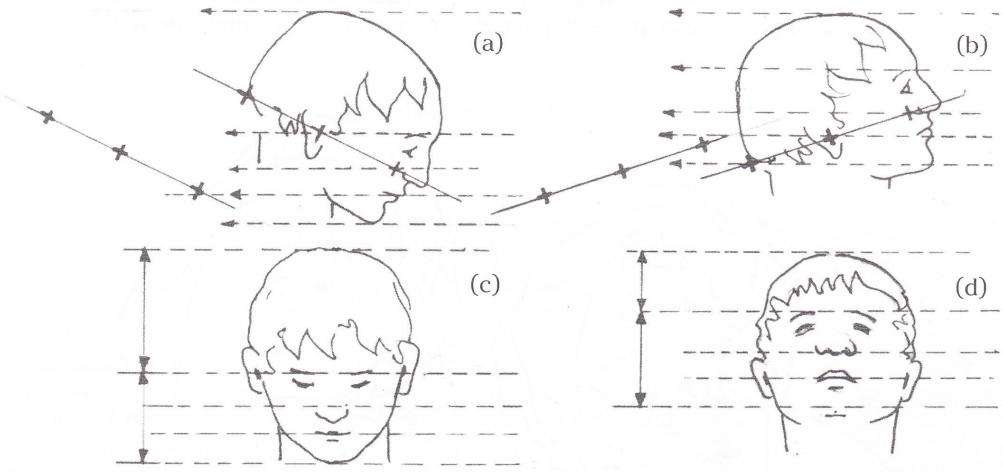

Aceste poziţii sunt la fel atunci când capul este privit din faţă (c şi d), dar, din cauză că este aplecat în faţă sau în spate, capul îşi micşorează proporţiile orizontale – în special distanţa dintre ochi şi bărbie şi dintre ochi şi vârful capului.

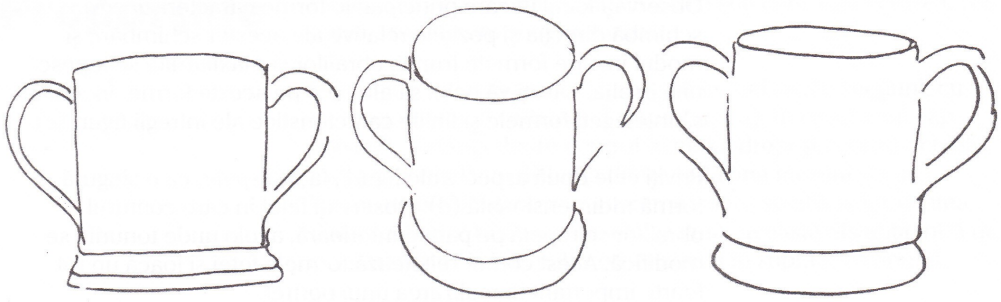

Observaţi modul în care forma unei ceşti de cafea se modifică în funcţie de poziţia în care se află – aceasta vă va ajuta să înţelegeţi cum capul îşi poate schimba forma în acelaşi fel.

Să fiţi întotdeauna atent la poziţia ochilor voştri atunci când desenaţi un portret. Observaţi, de exemplu, poziţia exactă a urechii şi a ochiului modelului şi folosiţi această indicaţie, dacă este necesar, pentru a vă corecta propriul unghi de vedere.

Folosiți creionul

Folosiţi creionul pentru a descrie ceea ce aţi văzut şi aţi înţeles.

(a) Faceţi liniile să varieze în intensitate. Îngroşaţi forma care se află mai aproape de voi (de exemplu: bărbia). Partea feţei care a fost îngroşată va părea mai aproape şi asta pentru că va fi observată mai întâi.

(b) Desenaţi partea cea mai apropiată scoţând în evidenţă toate detaliile acesteia şi desenaţi celelalte părţi cu linii întrerupte, mai subţiri. Calitatea liniei conferă formei un aspect tridimensional.

(a)

(b)

(c)

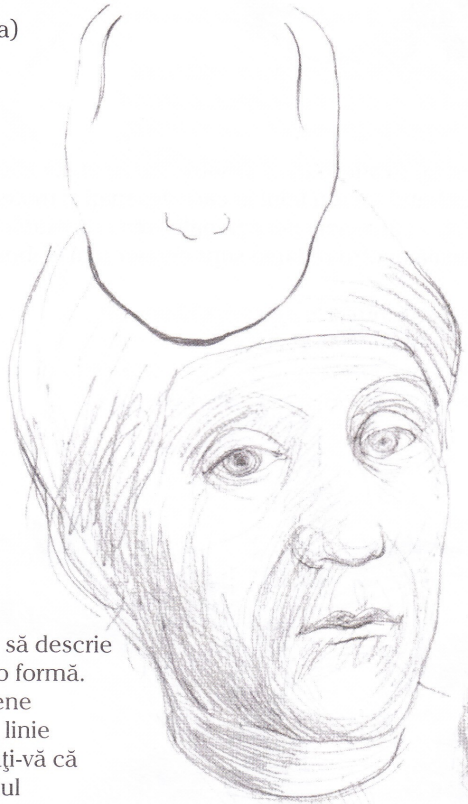

(c) O linie trebuie să descrie sau să contureze o formă. Faceţi câteva desene folosind o singură linie continuă. Imaginaţi-vă că urmăriţi cu creionul diferitele forme ale feţei.

(d) De asemenea, creionul vostru trebuie să descrie şi calitatea suprafeţei. Aici nu apar linii tari sau îngroşate care să strice armonia realizată de variaţiile delicate de tonuri.

(d)

Încercaţi să surprindeţi trăsături caracteristice diferite, schimbând mereu felul în care desenaţi şi materialele pe care le folosiţi – cărbunele pentru realizarea crochiurilor, stilou cu cerneală pentru redarea suprafeţelor mai elaborate.

Faceţi experimente cu creionul vostru. Combinaţi stiloul cu creionul. Desenaţi şi cu partea laterală a creionului, nu numai cu vârful său. Observaţi variaţiile suprafeţelor de mai jos – s-a folosit o gumă pentru a obţine tonuri diferite.

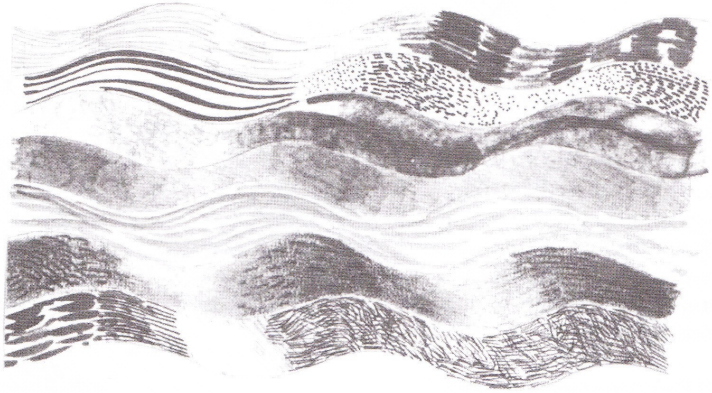

Studiaţi profilul pentru a vedea care sunt unghiurile dintre frunte şi nas şi felul în care nasul se îngustează la rădăcină, precum şi curba dintre partea de jos a nasului şi buza de sus.

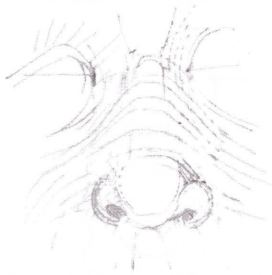

Observaţi cu atenţie diferitele planuri şi modul în care formele încep să capete volum (stânga).

Una dintre caracteristicile definitorii ale nasului este felul în care forma acestuia porneşte de la baza frunţii şi coboară până la globul ocular. Observaţi diferenţa de planuri şi adâncimea ochilor şi încercaţi să le „simţiţi" cu creionul.

Poziția voastră și poziția modelului vostru

Aşezaţi-vă şevaletul cât de aproape posibil de subiect, aşa încât să nu fie nevoie să vă mişcaţi prea mult capul pentru a vă uita de la acesta la desen. Este bine ca între voi şi şevalet să existe destul spaţiu. Dacă sunteţi stângaci, amplasaţi hârtia sau şevaletul spre stânga modelului, pentru ca braţul cu care desenaţi să nu vă blocheze vederea.

Modelului vostru îi va fi mult mai uşor să stea nemişcat dacă îi veţi oferi un scaun cu spătarul drept.

Decorul să fie simplu – dacă este necesar, puneţi o bucată de carton simplu în spatele modelului.

Stabiliţi-vă nivelul de la care priviţi. Va fi deasupra sau dedesubtul centrului feţei modelului? Întrebaţi-vă care dintre cele două perspective este mai avantajoasă pentru realizarea unui desen reuşit. Dacă priviţi de sus capul subiectului, el va apărea alungit, chiar dacă proporţiile s-au micşorat.

Este mult mai bine să vă adaptaţi poziţia în relaţie cu modelul înainte de a vă apuca să desenaţi. Observaţi poziţia urechii şi a nasului şi măsura în care nările trebuie să apară în desen. Fixaţi punctul în care conturul umerilor se uneşte cu bărbia sau cu gâtul. (Acest lucru se poate face mai uşor dacă modelul poartă o haină cu guler simplu.) Observaţi cum acest punct variază în cazul celor două poziţii prezentate mai jos.

Desenați întreaga formă

După ce v-aţi obişnuit cu creionul vostru veţi şti cum să îl folosiţi în funcţie de persoana pe care o desenaţi.

Desenaţi forma caracteristică a capului. Iată trei desene ale aceluiaşi cap. Conturul este realizat cu o linie simplă.

Atenuaţi contururile astfel încât capul să capete volum. Linia şi-a pierdut importanţa, iar tonul este cel care dă particularitate formei. Observaţi umbrele purtate de pe hârtia albă.

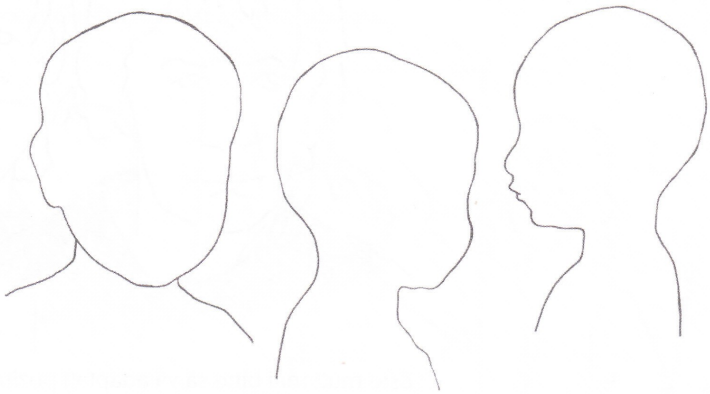

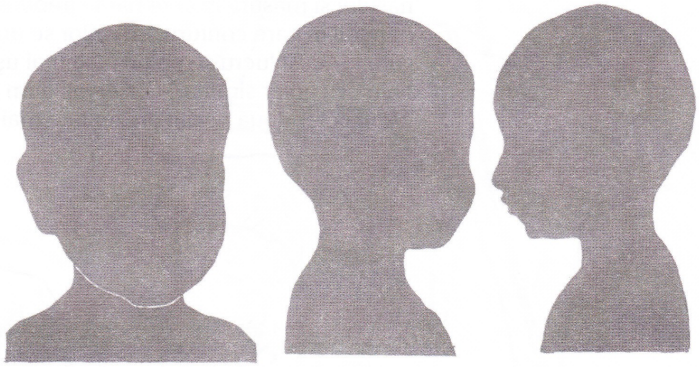

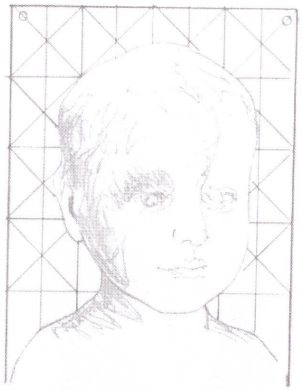

Amplasaţi în spatele subiectului o bucată de hârtie, destul de mare pentru a acoperi suprafaţa capului şi pe care să fie trasate linii diagonale şi verticale. Înainte de a vă apuca să desenaţi, împărţiţi şi hârtia pe care desenaţi în acelaşi fel. Stabiliţi-vă poziţia în aşa fel încât să vedeţi o linie verticală atingând un punct de la nivelul capului şi reveniţi mereu în această poziţie. Acum începeţi să desenaţi conturul, notând punctele în care liniile diagonale şi cele verticale ating capul.

Puneţi subiectul în faţa unei ferestre şi concentraţi-vă asupra formei sau siluetei negre a acestuia. Apoi încercaţi să descrieţi silueta marcând punctele în care conturul îşi schimbă direcţia şi realizaţi o serie de desene folosind numai linii drepte din aceste puncte.

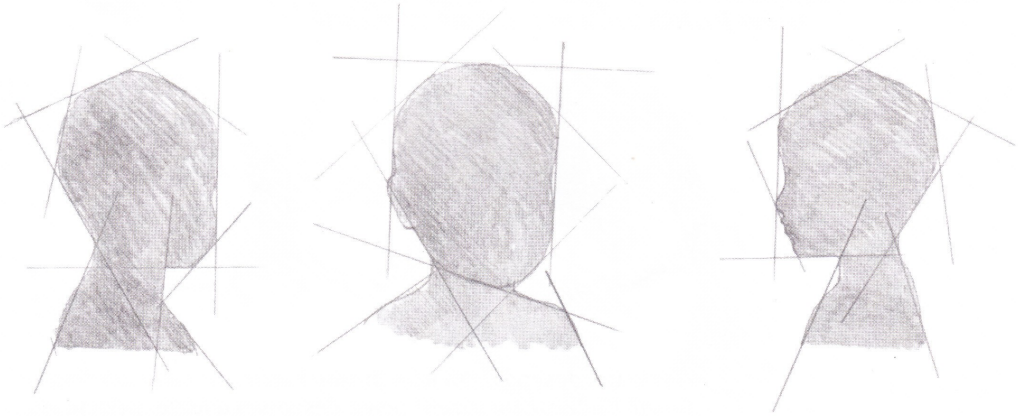

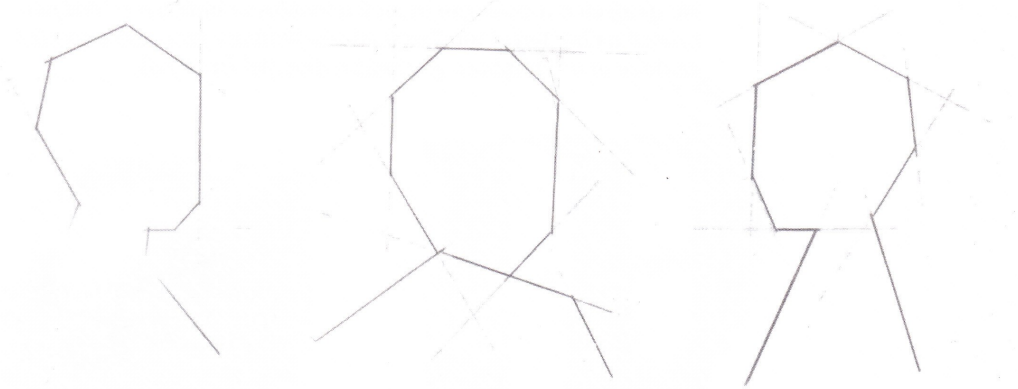

Lumina

Folosiţi direcţia luminii pentru a scoate în evidenţă formele caracteristice ale capului.

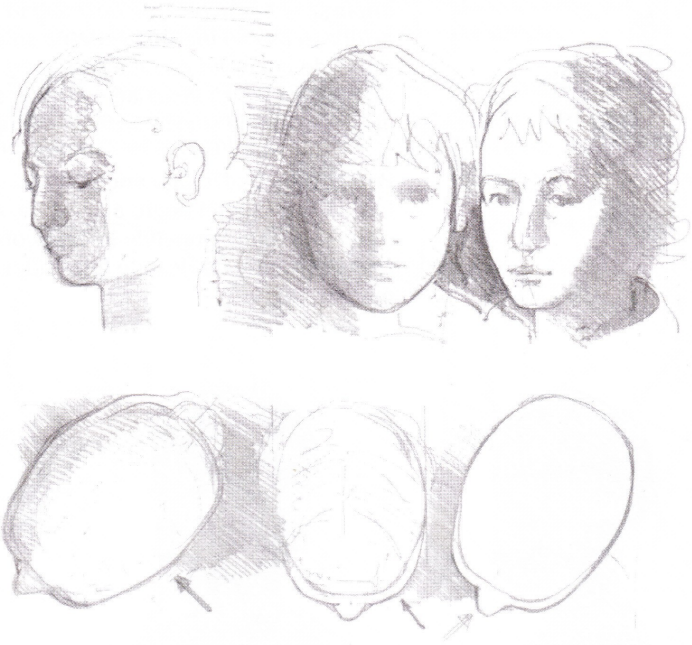

Aceste trei desene arată felul în care lumina ce cade din diferite direcţii (indicate de săgeţi) poate descoperi diferite aspecte ale capului. Toate formele care sunt departe de lumină trebuie să fie colorate întâi, fără a desena ceva în detaliu.
Nu uitaţi că o modificare bruscă a tonului va indica o schimbare bruscă a direcţiei planurilor şi că o schimbare graduală a tonului va duce la o schimbare graduală a direcţiei (mai jos).

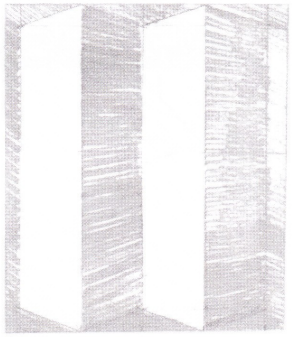

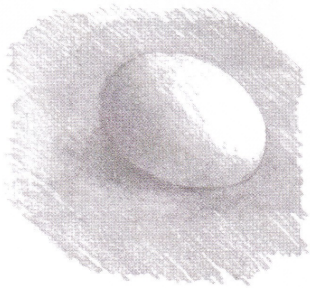

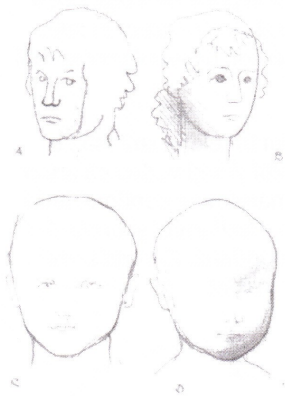

Un cap cu o formă aproximativ pătrată la care lumina cade dintr-o parte (sus, stânga).

O lumină slabă venind frontal, pentru o faţă cu un oval delicat (sus, dreapta).

O lumină blândă pentru o faţă deschisă (jos, stânga).

Lumină venind de sus pentru a scoate în evidenţă obrajii plini ai copilului (jos, dreapta).

Nu amplasaţi o lumină prea puternică asupra modelului vostru pentru ca formele să nu devină confuze din cauza umbrelor. Pe cât posibil folosiţi o lumină constantă. Problema variaţiei luminii soarelui poate fi rezolvată acoperind fereastra cu un cearşaf alb. În acest fel, lumina se va difuza fără a fi redusă.

Lumina din ambele părţi subliniază linia maxilarului.

O lumină foarte bună, puţin de sus şi dintr-o parte, uşor peste obrazul din partea întunecată. Observaţi felul în care a fost schiţată partea întunecată fără a desena nimic în detaliu.

Alegerea poziției

Alegeţi o poziţie care este caracteristică şi plină de viaţă. Dacă modelul vostru stă trântit într-un scaun şi se uită drept în faţă, fără nici o mişcare a capului sau a umerilor, desenul vostru va fi plictisitor.

Ţineţi cont de poziţia capului şi a gâtului în relaţie strânsă cu umerii. Uitaţi-vă la forma simplă a gâtului şi veţi vedea că are o formă cilindrică. Observaţi conturul umărului ce continuă linia gâtului şi spaţiile formate de către linia maxilarului şi umărului. Imaginaţi-vă capul şi gâtul ca o formă continuă. Centrul bazei gâtului va fi întotdeauna în legătură cu bărbia.

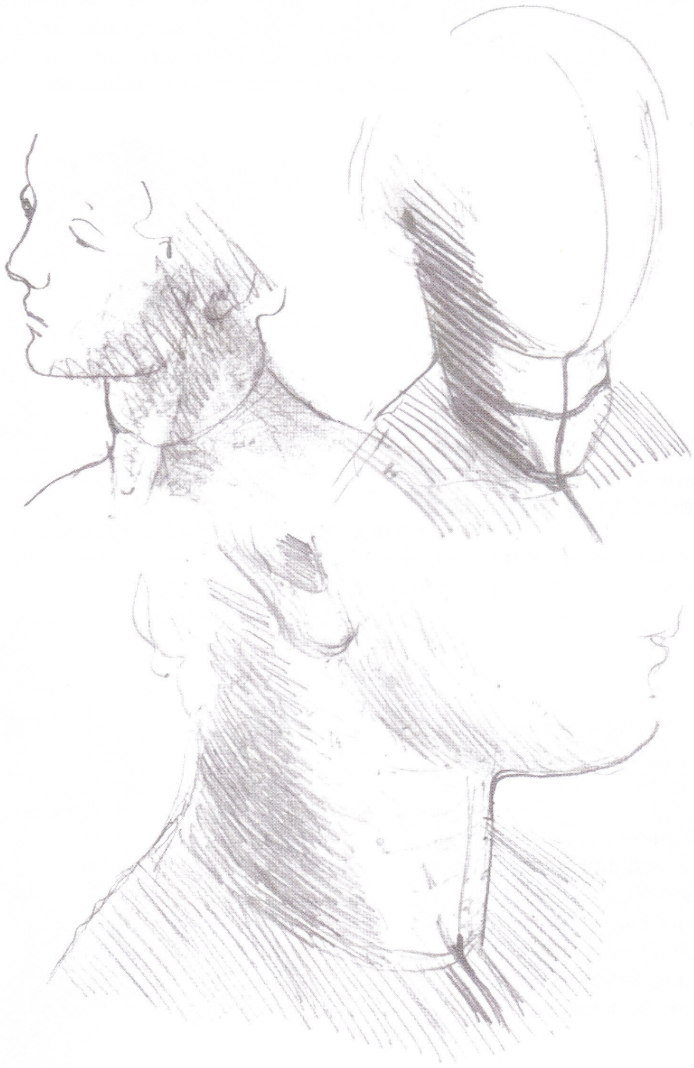

Felul în care direcţia ochilor este în legătură cu întoarcerea capului şi a umerilor va contribui, de asemenea, la expresivitatea poziţiei. Priviţi aceste poziţii diferite ale aceleiaşi persoane. Observaţi întoarcerea capului; linia umerilor în legătură cu bărbia sau cu obrazul şi direcţia ochilor, panta umerilor şi forma bărbiei. Vedeţi dacă ochii privesc în faţă sau în direcţia contrară întoarcerii capului.

Aranjaţi modelul în diferite poziţii până veţi găsi poziţia cea mai caracteristică. Evitaţi o poziţie care va fi greu de păstrat într-un interval mai mare de timp. În orice caz, lăsaţi-vă modelul să se odihnească la intervale regulate de timp.

Profilul

Poate că veţi decide că trăsătura cea mai interesantă a modelului vostru este profilul.

Pentru a realiza un portret reuşit, este nevoie de un spirit de observaţie foarte ascuţit şi de o mână sigură şi experimentată.

Cea mai mică variaţie în grosimea liniei va modifica expresia feţei. Este bine ca înainte de a realiza conturul să înţelegeţi întreaga formă.

Nu apăsaţi prea tare pe creion, ci construiţi gradual conturul şi formele. În acest fel veţi evita liniile prea îngroşate sau greşite.

Studiaţi un cap întors în profil şi observaţi transformarea spaţiului dintre pometi şi ochi, precum şi forma nasului.

Nu uitaţi că profilul este o formă tridimensională. Găsiţi punctele cele mai apropiate de voi (pometi şi urechi) şi urmăriţi cu creionul formele maxilarului. Schiţa de mai jos arată cum se formează rotunjimile acestui contur. Căutaţi poziţiile relative pe o linie verticală (ochi şi gură) şi direcţia liniei de la frunte spre nas şi de la nas spre bărbie.

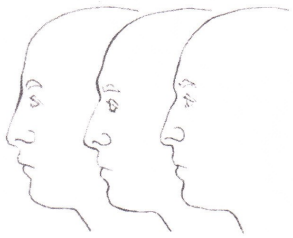

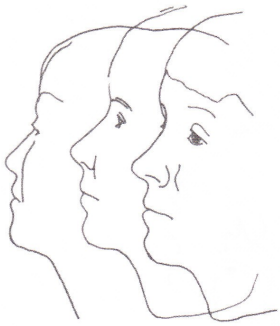

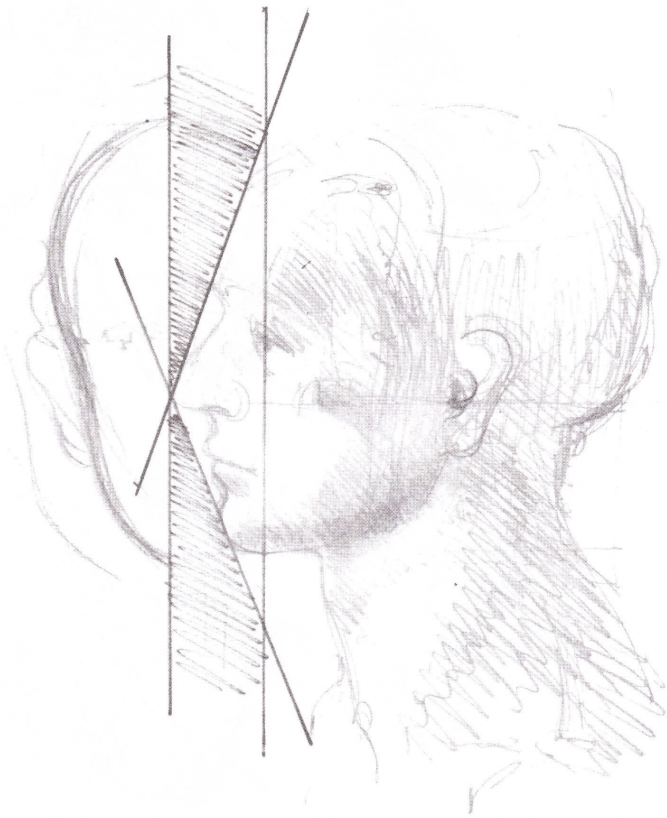

Puneţi o bucată pătrată de carton negru în spatele modelului, care să fie destul de mare pentru a acoperi întreaga suprafaţă a capului. Aranjaţi-vă poziţia astfel încât marginea verticală a cartonului să atingă vârful nasului. Urmaţi formele şi proporţiile şi schiţaţi forma obrazului.

Desenaţi conturul cu o linie subţire întreruptă. Stabiliţi puncte verticale şi puncte orizontale.

Concentraţi-vă asupra celor mai importante zone întunecate şi încercaţi să creionaţi diferite forme. Schimbaţi-vă poziţia, dacă este necesar, pentru a păstra poziţia iniţială (din această poziţie puteţi vedea doar sprânceana celuilalt ochi).

Îmblânziţi sau chiar ştergeţi liniile care nu sunt necesare cu ajutorul unei gume de şters.

Variaţi grosimea liniilor. Observaţi forma ochiului şi felul în care acesta se modifică atunci când este privit dintr-o parte.

Poziția intermediară (semi-profil) și poziția frontală

Observaţi ce se întâmplă cu perspectiva feţei acestei cutii de mai jos atunci când este întoarsă într-o parte:

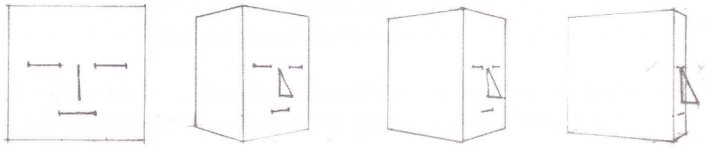

Aceleaşi modificări apar şi atunci când capul se roteşte de la profil spre o poziţie intermediară (semi-profil) până la o poziţie frontală. Desenul de mai jos ilustrează aceste schimbări cu ajutorul unei linii simple şi a unui fundal contrastant. Observaţi mai ales felul în care distanţa dintre colţurile exterioare ale ochilor se măreşte şi cum distanţa dintre colţul ochiului şi ureche devine mai mică.

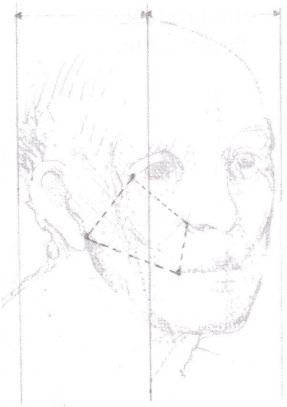

Desenul poziţiei intermediare se face începând cu fixarea poziţiei celui mai apropiat ochi. Desenul din stânga arată că poziţia acestuia trebuie să fie în mijloc. (Vezi pagina 6 pentru a stabili distanţele relative).

Studiaţi poziţiile relative ale celor patru puncte din jurul pometilor. Fiţi atent la felul în care forma unuia dintre pometi şi cea a maxilarului alcătuiesc conturul. Desenaţi aceste forme cu o linie subţire. Observaţi poziţia bărbiei în relaţie cu gâtul.

Înţelegerea conturului poziţiei intermediare are un rol important în desenarea unui portret.

Evitaţi linia groasă şi invariabilă care poate da desenului un aspect plat. Priviţi forma micşorată a gurii şi observaţi cum o variaţie a conturului schimbă întreaga înfăţişare. Observaţi, de asemenea, diferenţa dintre forma şi conturul celor două nasuri.

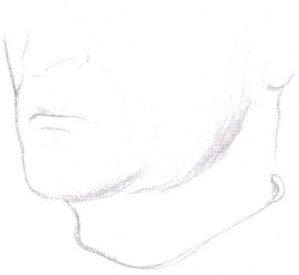

Observaţi continuitatea formelor rotunde ale maxilarului şi gâtului. Nu faceţi greşeala de a desena maxilarul cu o linie groasă.

Într-un desen frontal, linia maxilarului trebuie să fie asemănătoare cu conturul poziţiei intermediare. La fel, evitaţi liniile groase şi invariabile. De obicei, pe maxilar se reflectă lumină. Nu exageraţi – înnegriţi întreaga zonă, apoi măriţi intensitatea tonului din jurul maxilarului până când va părea că se luminează.

Poziţia din dreapta jos are mai multă viaţă decât cea din stânga. Capul este întors într-o parte şi tonul contrastant al fundalului îi măreşte intensitatea.

Trăsături: ochii

Aţi văzut care este importanţa înţelegerii formei complete a capului precum şi a identificării variaţiilor sale caracteristice. Acum va trebui să aranjaţi aceste trăsături la locul lor. Cea mai mare capcană atunci când desenaţi un portret este aceea de a presupune că imaginea depinde numai de trăsăturile caracteristice. Dar cele care creează imaginea sunt formele dintre trăsăturile caracteristice şi felul în care aceste trăsături sunt încadrate în desenul feţei.

Pentru a poziţiona corect ochii, căutaţi distanţele relative importante (a). (Vezi şi pagina 6.)

(a)

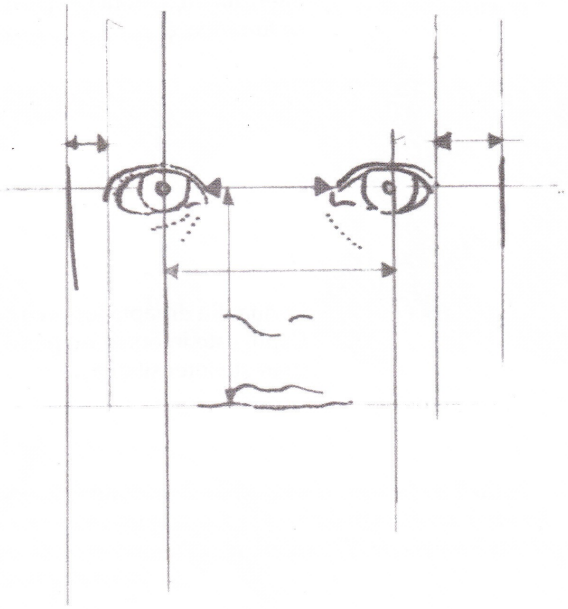

(b)

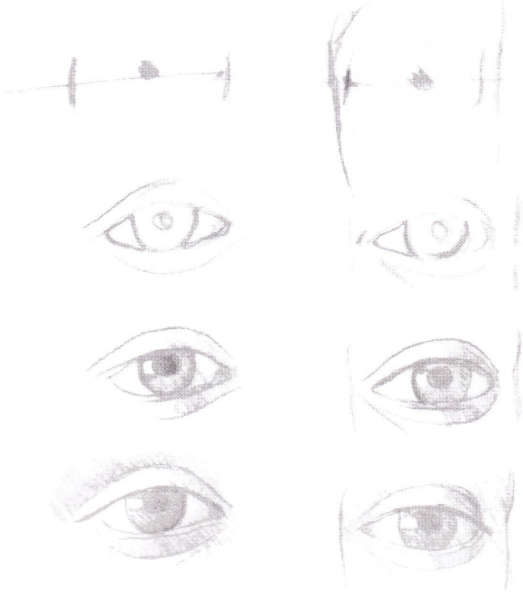

(c)

(d)

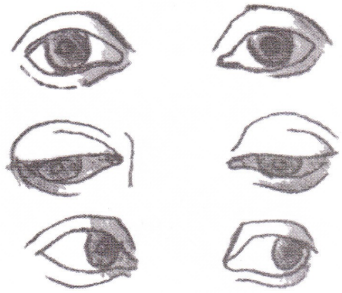

Observaţi care parte din pleoapă este vizibilă (b) şi diferitele forme ale zonelor albe (c). Realizaţi forma rotundă a ochilor înnegrind partea opusă luminii. Apoi realizaţi variaţiile de ton care înconjoară ochiul. Este foarte important să reliefaţi tonul general al irisului, precum şi conturul său.

Observaţi cum ochii îşi modifică forma în funcţie de direcţia în care privim (d).

Textura pielii din jurul ochilor şi unghiul irisului sunt cele care conferă personalitate ochilor (e).

Atunci când desenaţi ochii, verificaţi distanţele relative şi nu treceţi cu vederea formele care îi înconjoară: obrajii, sprâncenele şi nasul. Observaţi felul în care cade umbra genelor pe iris (f).

(e)

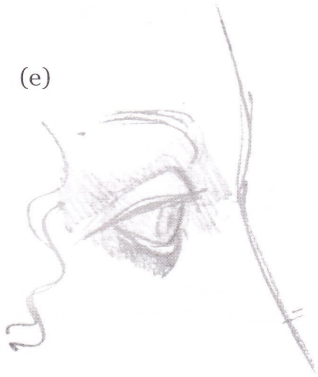

(f)

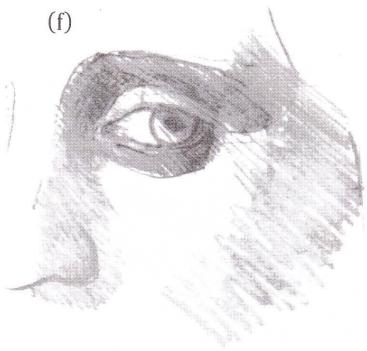

Trăsături: gura

Gura trebuie considerată parte a unei zone care include şi bărbia. Studiaţi forma gurii şi a bărbiei din profil. Nu desenaţi niciodată o linie prea groasă acolo unde culoarea buzei trece spre culoarea pielii. Această schimbare a tonurilor se accentuează foarte uşor. Luaţi mereu în considerare forma care porneşte de la buze către zonele din jurul acestora.

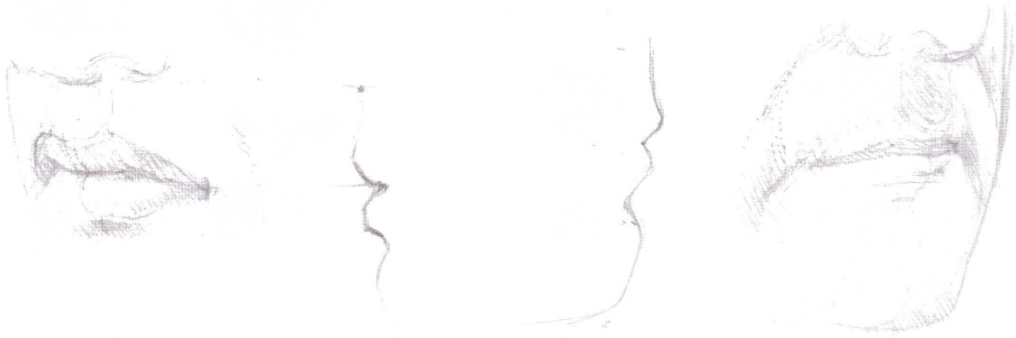

Schiţaţi formele în creion. Determinaţi direcţia şi dimensiunea gurii în relaţie cu nasul.

Desenaţi în jurul zonelor mai luminate pentru a realiza forma buzei de jos şi a bărbiei. Evitaţi să folosiţi linii groase pentru a contura buzele sau linia dintre ele.

Pentru formele zonelor mai întunecate (de exemplu: colţul gurii) realizaţi variaţii ale tonului. Amintiţi-vă mereu de faptul că direcţia formelor dimprejur se schimbă mereu.

Observaţi variaţiile liniei în zona centrului gurii. Calitatea acestei linii reflectă caracteristicile gurii.

Forma buzelor şi zona dintre buza de sus şi nas sunt foarte importante. Observaţi întotdeauna formele caracteristice şi nu exageraţi variaţiile de tonuri dintre acestea.

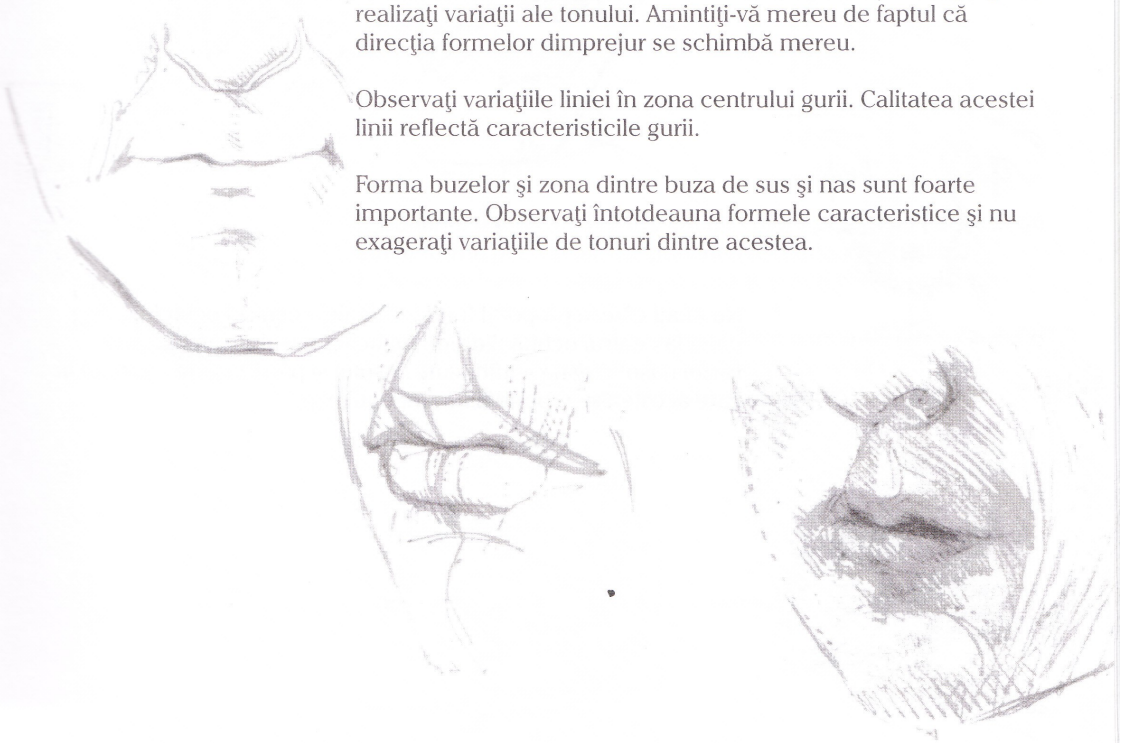

Trăsături: nasul

Acest desen ilustrează felul în care formele trăsăturilor se încadrează în forma capului.

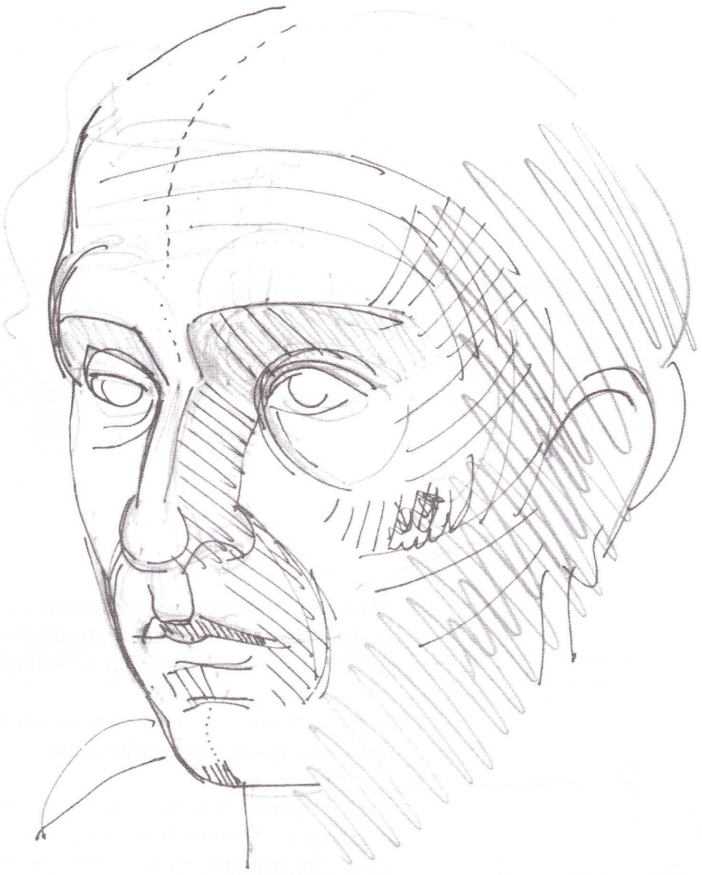

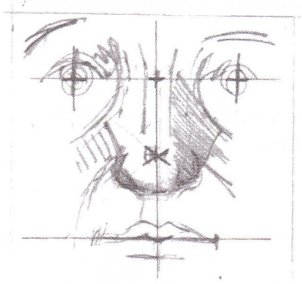

Nu uitaţi câteva proporţii fundamentale – centrul ochiului stâng până la centrul ochiului drept, rădăcina nasului până la gură, vârful nasului până la rădăcina nasului şi până la gură – şi felul în care acestea se raportează la întregul cap.

Exerciţii

Iată câteva exerciţii simple care vă vor încuraja să priviţi un element în legătură cu altul.

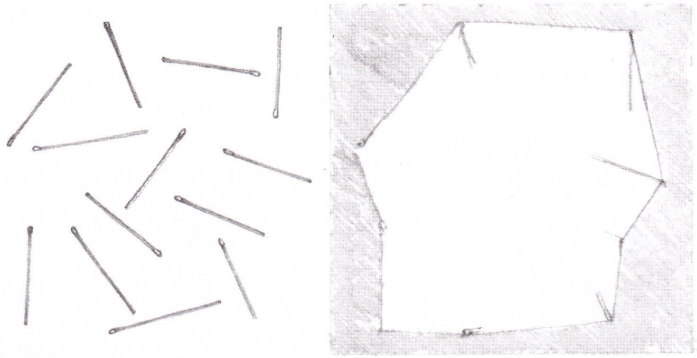

1. Vedeţi cât de uşor puteţi desena poziţiile relative ale unei mulţimi de beţe de chibrit.
2. Realizaţi forma întreagă a grupului.

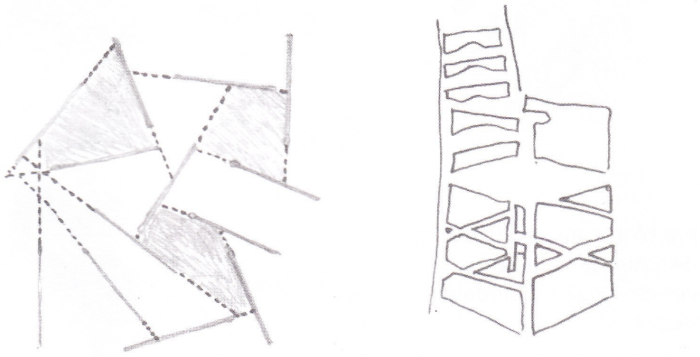

3. Continuaţi direcţia fiecărui băţ de chibrit pentru a vedea cât de multe forme pot fi realizate prin intersectarea acestor linii.
4. Desenaţi formele spaţiilor pe care le puteţi vedea printr-un obiect cum este un scaun.
5. Desenaţi un grup de obiecte cu o linie continuă, lăsând ochiul să se mute rapid dintr-o parte într-alta pe măsură ce desenaţi.
6. Exersaţi desenarea rapidă fără a vă lua ochii de la subiect.

Părul

Nu desenaţi niciodată părul ca şuviţe individuale. Desenaţi întreaga formă a părului într-o strânsă legătură cu forma capului. Părul poate avea calităţi diferite şi trebuie desenat în funcţie de acestea.

Păr blond ale cărui zone mai deschise la culoare contrastează cu fundalul negru.

Un păr negru şi des. Liniile groase din contur vor strica aspectul delicat.

Coloraţi tonul general al părului. Accentuaţi zonele luminate printr-o nuanţare mai puternică a zonelor întunecate. La sfârşit folosiţi o gumă de şters pentru a realiza zone mai deschise la culoare.

Observaţi diferitele şuviţe de păr. Acestea vor avea şi zone mai luminate şi zone mai întunecate.

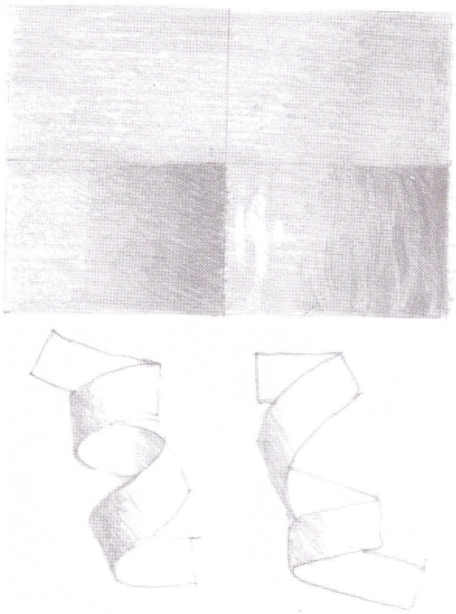

Pentru a sublinia calitatea părului variaţi liniile.

Expresia

Expresia este dată de uşoare modificări ale feţei, aşa că nu încercaţi niciodată să desenaţi o expresie. În schimb, pe măsură ce realizaţi un desen, observaţi micile schimbări care au loc atunci când modelul vostru vorbeşte sau când gândeşte. Atunci când consideraţi că desenul este aproape gata, faceţi modificările finale ale trăsăturilor.

Observaţi creionarea diferită a pleoapei inferioare şi a gurii în aceste trei desene.

Observaţi modificările în forma sprâncenei (stânga, sus), scânteia din ochi (stânga, jos) şi expresia ochilor înlăcrimaţi şi a gurii întredeschise (jos).

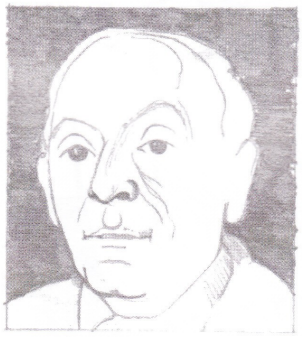

Când zâmbim, conturul obrajilor se modifică şi pleoapa inferioară este împinsă în sus.

Observaţi mişcarea sprâncenelor; poate că va fi nevoie să conturaţi mai bine nările şi formele dimprejur.

Observaţi forma zonei negre a nării.

Autoportret

Principala dificultate în cazul unui autoportret este aceea că nu putem vedea şi imaginea şi desenul în acelaşi timp, aşa încât va trebui să memoraţi ceea ce vedeţi.

Trebuie să vă mişcaţi mereu capul de la desen la imaginea reflectată şi este greu să vă menţineţi poziţia iniţială.

Alegeţi o poziţie, apoi notaţi poziţia irisului, distanţa de la gură până la punctul unde se unesc liniile gâtului cu linia obrazului precum şi distanţele dintre A şi B. Aceste planuri au fost micşorate, iar exagerarea dimensiunilor face capul prea lat.

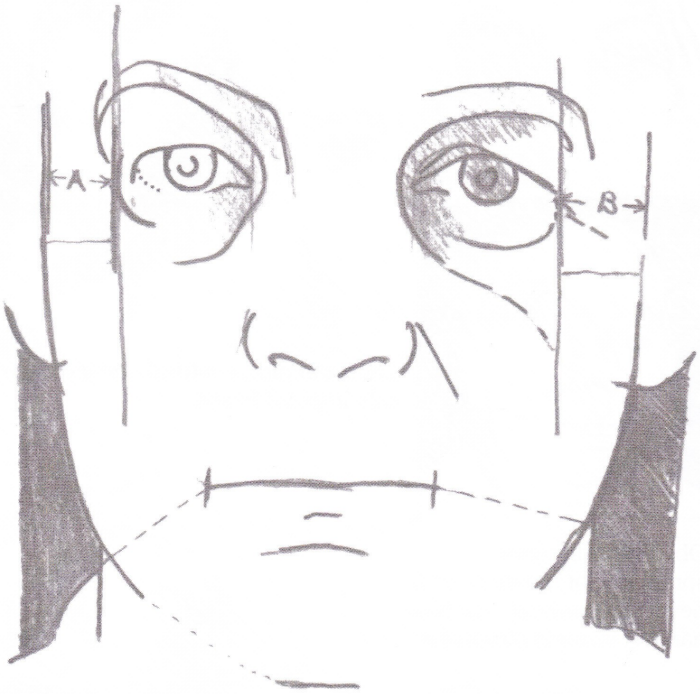

Amplasaţi pe faţa voastră opt puncte şi notaţi-vă poziţiile acestora după ce v-aţi fixat poziţia. Imaginaţi-vă linii care să unească punctele şi vedeţi ce forme vor crea aceste linii. Desenele din dreapta arată cum se va schimba această formă pe măsură ce poziţia capului se modifică. Observaţi direcţia foarte importantă a liniei dintre punctul de pe obraz şi lobul urechii, precum şi poziţia nasului şi a urechii în funcţie de înclinarea capului.

De fiecare dată când vă uitaţi la imaginea voastră, restabiliţi-vă poziţia iniţială în funcţie de aceste puncte de referinţă.

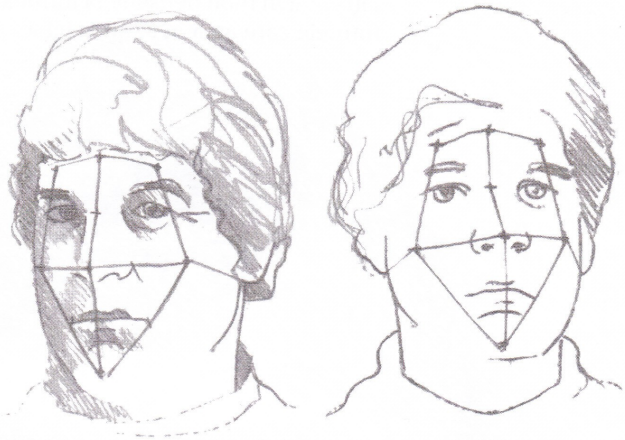

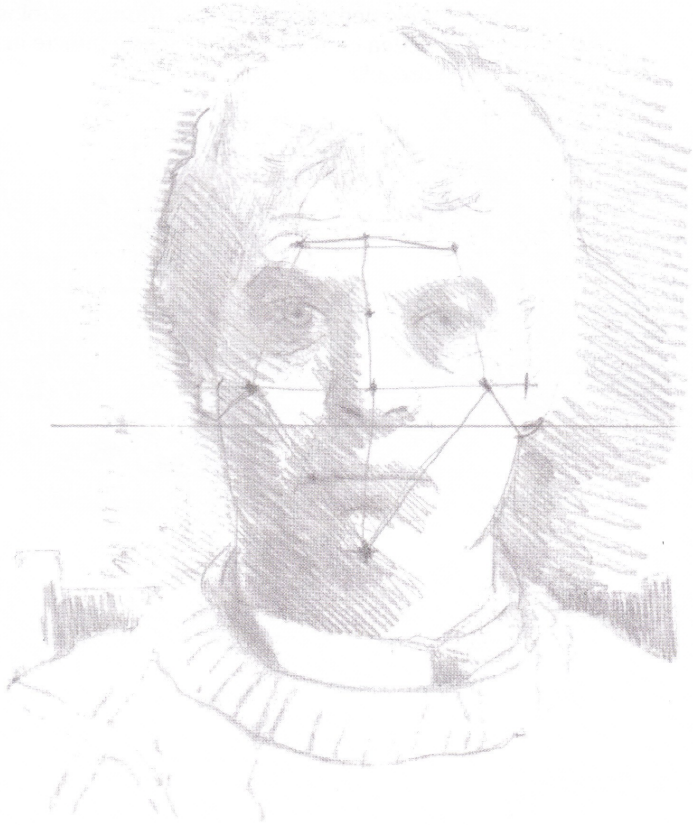

Fiţi atent în mod deosebit la formele care înconjoară ochii şi la formele care apar în albul ochilor.

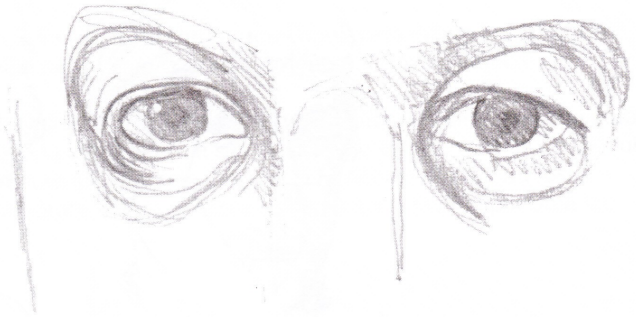

Cea mai des întâlnită capcană este aceea de a vă concentra numai asupra unor zone mici.

Revedeţi paginile despre trăsături şi folosirea creionului, pentru a vedea cum sunt tratate aceste puncte în desenul finisat din dreapta.

Copierea şi alte artificii

Nu uitaţi că buna calitate a unui portret depinde de claritatea desenului. Va trebui să vedeţi şi să înţelegeţi întreaga formă şi poziţiile relative ale trăsăturilor.

Exersaţi tehnica de a vedea şi de a descoperi desenând un bust. Desenaţi bustul din câte unghiuri obişnuite puteţi; folosiţi o lumină diferită şi instrumente inedite.

Puteţi învăţa foarte multe lucruri copiind desene ale unor mari maeştri. Observaţi ce au ales aceştia să deseneze şi ce au trecut cu vederea.

Nu insistaţi prea mult la un desen. Un desen finisat nu trebuie să descrie în mare detaliu toate aspectele.

Încercaţi să copiaţi pe sticlă, pentru a învăţa formele şi proporţiile de bază. Aşezaţi sticla între voi şi model. Schiţaţi trăsăturile principale şi poziţiile gurii, ochilor etc. Folosiţi un stilou cu vârf fin. Ţineţi capul nemişcat şi desenaţi, cu un ochi închis. Veţi avea nevoie de multe exerciţii. Trasaţi linii verticale şi orizontale pe desen şi transferaţi-l, apoi, pe coala de hârtie.

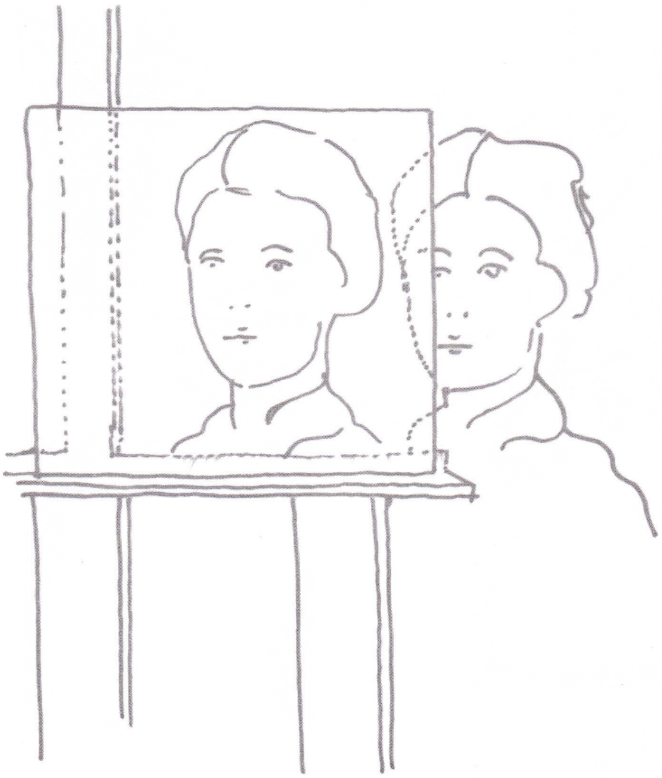

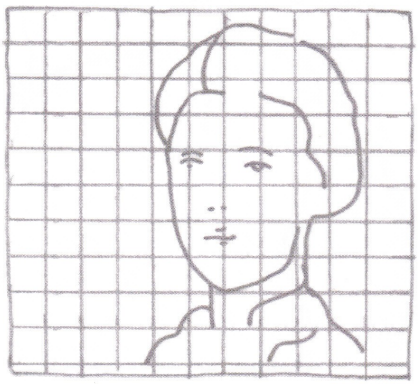

Cu mâna întinsă, ţineţi un băţ în poziţie verticală în dreptul capului subiectului. Faceţi câte un semn pe băţ în dreptul ochiului şi al gurii. Mai faceţi două sau trei semne la distanţe egale, ridicaţi băţul din nou şi notaţi locurile unde acestea se află la nivelul capului. Apoi, rotiţi mâna cu 90° şi comparaţi aceste distanţe pe orizontală.

Faceţi semne sau noduri pe un fir cu plumb. Mişcaţi-vă braţul dintr-o parte într-alta, notând toate punctele relative pe verticală.

(Ambele operaţii trebuie făcute ţinând un ochi închis.)

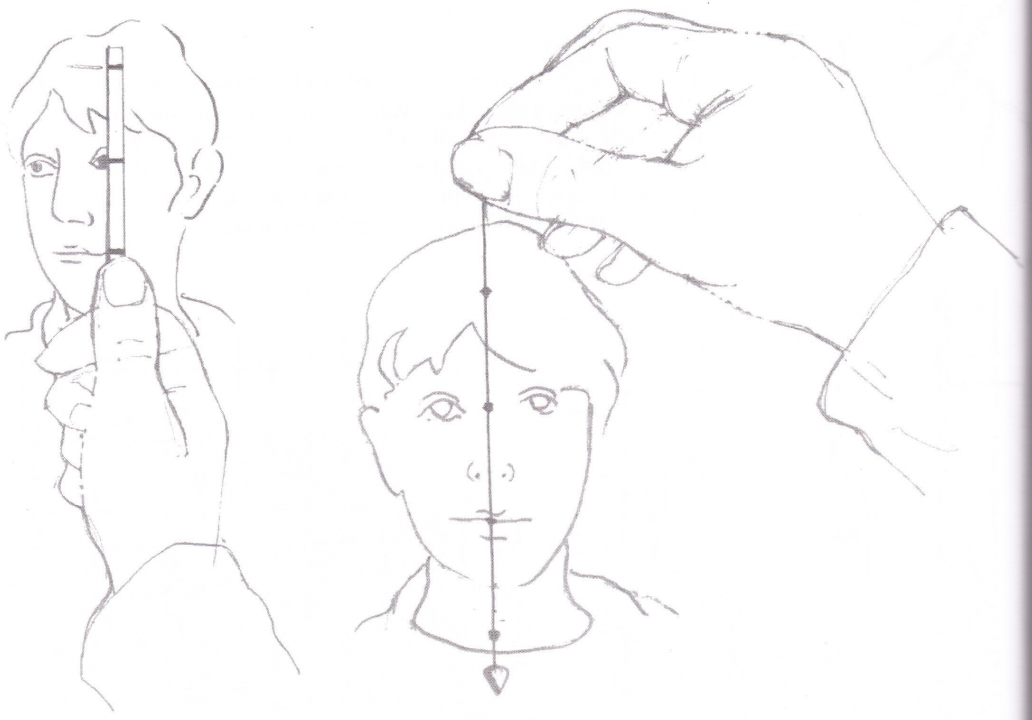

Caracteristicile raselor umane

Variaţiile formei cutiei craniene determină existenţa diferitelor tipuri de fizionomii. Înainte de a vă apuca să desenaţi un subiect – să zicem un african – observaţi forma cutiei craniene şi încercaţi să vă imaginaţi profilul acestuia. Folosiţi firul cu plumb pentru a plasa punctele pe verticală.

Observaţi că forma se aseamănă cu un pătrat.

În cadrul fiecărei rase umane există variaţii extrem de mari.

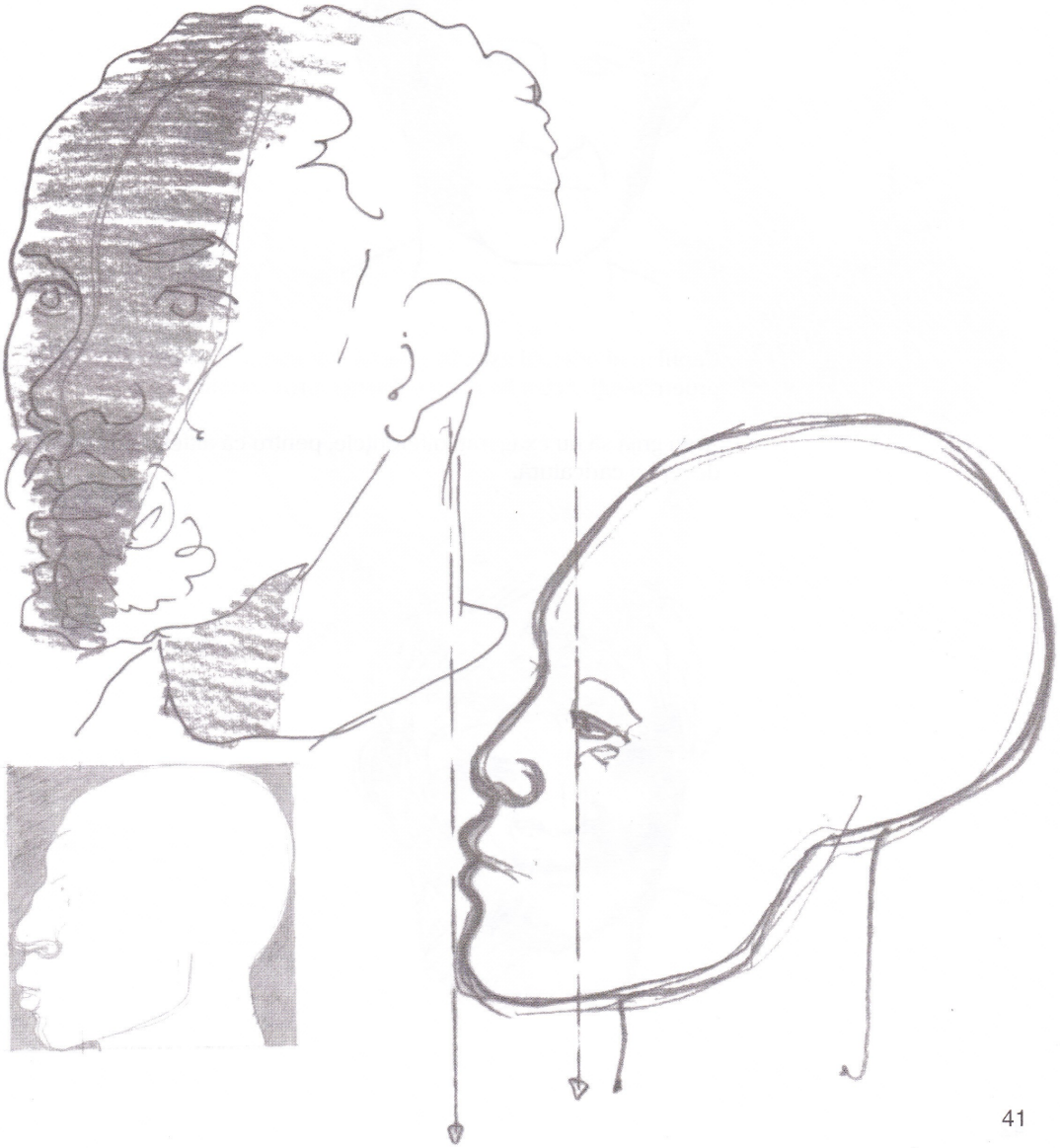

Acest european are o faţă lată, din cauza diferenţei mari dintre lăţimea pometilor şi cea a cutiei craniene. Puneţi-vă întrebări, ca de exemplu: sunt ochii neobişnuit de apropiaţi? Este cutia craniană neobişnuit de lată?

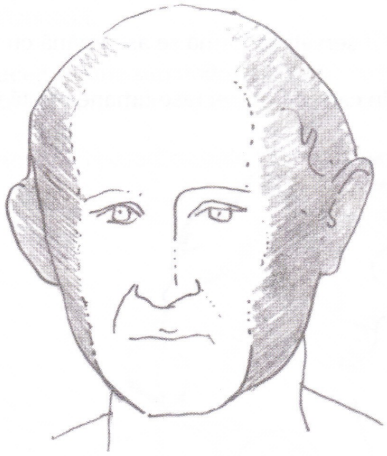

Capul unui oriental este, în general, caracterizat de pometi proeminenţi. Acest lucru va influenţa forma ochilor.

Aveţi grijă să nu exageraţi diferenţele, pentru că altfel portretul va deveni o caricatură.

Barba

Cel mai important lucru este să desenaţi întreaga formă şi apoi să stabiliţi tonul general. Atunci când este posibil, observaţi felul în care barba urmează forma maxilarului, bărbiei şi a buzei de sus.

Ochelarii

Lumina ce cade pe faţa unei persoane care poartă ochelari se va reflecta pe lentile şi forma ochilor nu se va mai observa. Faceţi ca lumina să vină dintr-o parte sau din spatele capului. Puteţi folosi forma ochelarilor pentru a vă ajuta să vedeţi mai clar forma capului.

Portrete de grup

Realizaţi studii separate pentru fiecare membru al grupului (poziţie, lumină, formă a capului şi a umerilor), apoi schiţaţi fiecare desen. Schimbaţi poziţia acestor schiţe până veţi găsi o perspectivă interesantă.

Desenul de mai jos înfăţişează trei poziţii ale aceluiaşi cap. Perspectiva a fost aleasă aşa cum am arătat mai sus. Observaţi linia care se arcuieşte pe fiecare gură şi care se continuă la nivelul umerilor. O linie similară cu aceasta se află la ochi. Aceste două linii curbe alcătuiesc baza compoziţiei.

Portretul: pas cu pas

Nu uitaţi să lăsaţi creionul să descrie lucrurile pe care le-aţi văzut şi le-aţi înţeles.

1. Observaţi formele din zonele luminoase sau întunecoase.

2. Controlaţi în mod constant proporţiile (de exemplu: poziţia ochiului cel mai apropiat de voi în relaţia cu mărimea capului). Lăsaţi-vă creionul să alunece de la o formă la alta şi de la un punct la altul. Urmaţi şi continuaţi direcţiile liniilor (de exemplu: de la ochi spre ureche, de la ureche până la maxilar şi, în acest caz, de la gât la broşă).

3. Construiţi gradual tonurile, în concordanţă cu formele (de exemplu: zona luminată a buzei de sus) şi cu punctele relative de pe o linie orizontală şi verticală (de exemplu: de la ochi până la colţul gurii şi linia gâtului).

4. Aveţi grijă să nu supraîncărcaţi desenul. O linie simplă desenată acolo unde îi e locul dă mai multă viaţă desenului decât o linie prea groasă care nu este înţeleasă decât pe jumătate.

Desenul finisat apare pe pagina următoare.

Aceste cărți de învățare a desenului sunt gândite într-o manieră vizuală și practică. Cu ajutorul desenelor explicative, pas cu pas, autorii – artiști profesioniști sau profesori – explică foarte clar și concis celor interesați cum se folosesc: creionul, penița, cernelurile, creioanele colorate, pastelurile *Conté* sau cărbunele.

Seria acoperă, ca tematică, un mare număr de subiecte extrem de populare, iar structura cărților reia, cu fiecare titlu, probleme legate de materialele folosite, compoziție, perspectivă, cât și diverse tehnici de desen, atât dintre cele tradiționale, cât și novatoare.

Seria cuprinde:

LECȚIA DE DESEN: Fețe și expresii
John Raynes

LECȚIA DE DESEN: Perspectiva
David Brown

LECȚIA DE DESEN: Câini
Jeremy Morgan

LECȚIA DE DESEN: Peisaje
Norman Battershill

LECȚIA DE DESEN: Copii
Roy Spencer

LECȚIA DE DESEN: Corpul uman
Roy Spencer

LECȚIA DE DESEN: Schița
Hans Schwarz

LECȚIA DE DESEN: Siluete în mișcare
Charles Stephen

LECȚIA DE DESEN: Desenul în pensulă și cerneală
Moira Huntly

LECȚIA DE DESEN: Desenul în creion
Hans Schwarz

LECȚIA DE DESEN: Nave și porturi
Peter Caldwell

LECȚIA DE DESEN: Natură
Moira Huntly

LECȚIA DE DESEN: Cai
David Brown

LECȚIA DE DESEN: Clădiri și peisaje
Mary SeymourL

DEPRINDEȚI ARTA DESENULUI, CU EDITURA ALLFA!
SERIA: *Lecția de desen* – o serie preluată de la prestigioasa editură londoneză A&C BLACK

www.all.ro
ISBN 978-973-8457-22-5